

Pārbaudes darbs ar atrisinājumiem

Darba tirgus

1. Apvelc pareizās atbildes burtu (katram jautājumam ir tikai viena pareiza atbilde)! (6 punkti)

<p>1. Veiksmīga karjera ir:</p> <p>a) bieža darbavietas maiņa, lai meklētu ko labāku;</p> <p>b) veiksmīga virzīšanās darbā;</p> <p>c) nepastāvīga darbavietā, darbs pusslodzē;</p> <p>d) ekonomiskā krīze valstī.</p> <p>2. Kurš faktors tirgus ekonomikā visvairāk ietekmē naudas summu, ko strādājošais saņem darbavietā?</p> <p>a) izglītība;</p> <p>b) pieprasījums pēc produkcijas, kuras ražošanā viņš piedalās;</p> <p>c) uzņēmumu savstarpējā konkurence un algu celšana;</p> <p>d) strādājošo savstarpējā konkurence par darbavietām.</p> <p>3. Profesionālo vidējo izglītību var iegūt:</p> <p>a) augstskolā;</p> <p>b) tehnikumā;</p> <p>c) vidusskolā vai ģimnāzijā;</p> <p>d)ursos.</p>	<p>4. Lai saņemtu bezdarbnieka pabalstu, bezdarbniekam jāreģistrējas:</p> <p>a) vietējā pašvaldībā;</p> <p>b) Nodarbinātības valsts aģentūrā;</p> <p>c) Centrālajā statistikas pārvaldē;</p> <p>d) jaunajā darbavietā.</p> <p>5. ES valstīs visvairāk iedzīvotāju ir nodarbināti:</p> <p>a) rūpniecībā;</p> <p>b) lauksaimniecībā;</p> <p>c) pakalpojumu nozarēs;</p> <p>d) militārajā jomā.</p> <p>6. Nodarbinātie iedzīvotāji nav:</p> <p>a) personas, kas strādā zemnieku saimniecībā;</p> <p>b) personas, kas strādā reliģiskajās organizācijās;</p> <p>c) mājsaimnieces/-ki;</p> <p>d) individuālā darba veicēji.</p>
---	---

2. Ieraksti tukšajā vietā skaidrojumam atbilstošu terminu! (5 punkti)

Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji – darbaspējīgo iedzīvotāju daļa, kuri piedāvā savu darbaspēku preču un pakalpojumu ražošanai.

Darba devējs – fiziska vai juridiska persona, kas uz darba līguma pamata nodarbina vismaz vienu darbinieku.

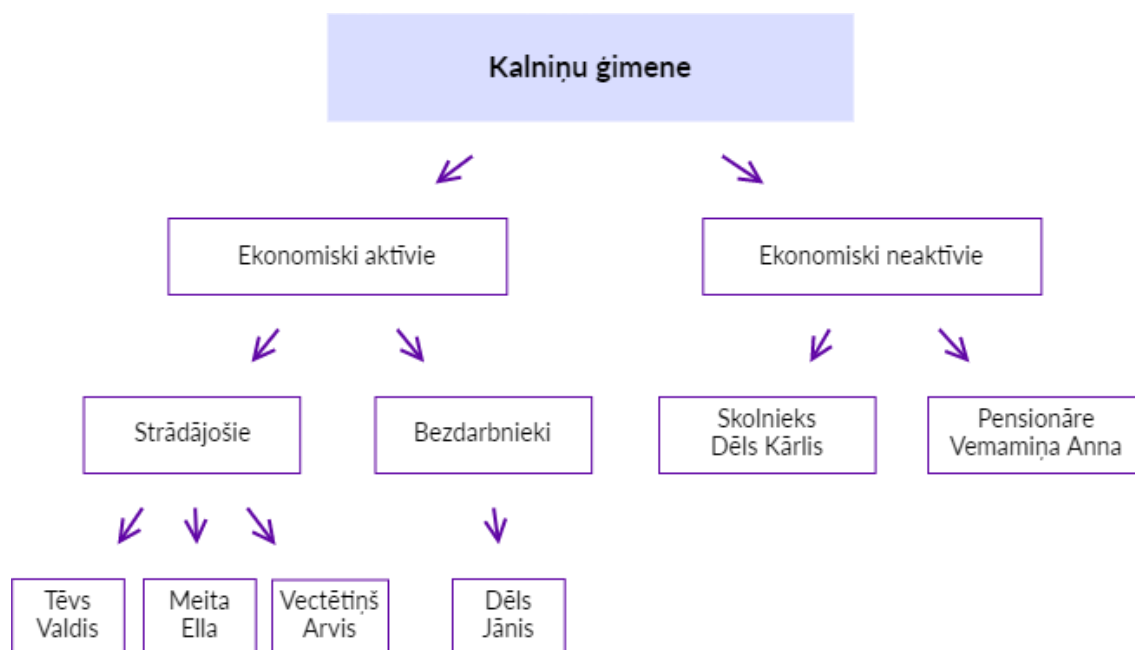
Darbs – cilvēka jebkāda intelektuāla vai fiziska darbība, kas tiek mērķtiecīgi veikta, lai ražotu labumus un pakalpojumus.

Darba līgums – rakstiska vienošanās starp darba devēju un darbinieku.

Nodarbinātais – persona, kas strādā, saņemot par to atalgojumu.

3. Izlasi informāciju par Kalniņu ģimeni un izveido shēmu "Kalniņu ģimenes ekonomiski aktīvie un neaktīvie ģimenes locekļi"! (7 punkti)

Kalniņu ģimenē tēvs Valdis ir uzņēmējs. Viņam pieder uzņēmums "Pārvadājumi". Viņa sieva Ieva ir arhitekte. Dēls Kārlis mācās skolā 5. klasē. Meita Ella universitātē studē tiesības un arī strādā par asistenti juridiskajā birojā. Dēls Jānis pašlaik ir bezdarbnieks. Viņš apmeklē kursus bezdarbniekiem un cer drīz atrast darbu. Vecmāmiņa Anna ir pensionāre un rūpējas par mājas dzīvi. Vectētiņš Arvis arī ir pensijā, bet viņš turpina strādāt par naktssargu vietējā autostāvvietā.

4. Uzraksti, kurai no bezdarba formām atbilst katra no situācijām! Atbildi uz jautājumiem! (7 punkti)

Nr. p.k.	Situācija	Bezdarba forma
1.	Rudenī Jūrkalnes dome atlaida no darba trīs glābšanas stacijas darbiniekus.	Sezonālais
2.	Firma "Magnēts" nopirka jaunu iekārtu un atlaida Viesturu, kura kvalifikācija neatbilda jaunajām prasībām.	Strukturālais
3.	Anna pabeidza augstskolu un nevar atrast darbu, jo viņu neapmierina piedāvātā darba alga.	Īslaicīgais (frikcionālais)
4.	Valstī tiek slēgti daudzi uzņēmumi, citi uzņēmumi samazina ražošanas apjomu, tāpēc arī uzņēmums "Siltums" samazināja darbinieku skaitu un atlaida septiņus strādniekus.	Cikliskais
5.	Kārlis sasniedza pensijas vecumu un atstāja darbu uzņēmumā.	-
6.	Kristis pabeidza angļu valodas kursus un aizgāja no darba, lai sameklētu labāk apmaksātu darbu.	Īslaicīgais (frikcionālais)
7.	Regīna strādāja veikalā "Ziediņš". Viņai radās konflikts ar pircēju, un viņa no darba aizgāja. Pēc divām nedēļām viņa jau strādāja citā veikalā.	Īslaicīgais (frikcionālais)

Kas jādara bezdarbniekam, lai iekārtotos darbā īslaicīgā bezdarba situācijā? **Jāmeklē darbs.**

Kas jādara bezdarbniekam, lai iekārtotos darbā strukturālā bezdarba situācijā? **Jāmācās.**

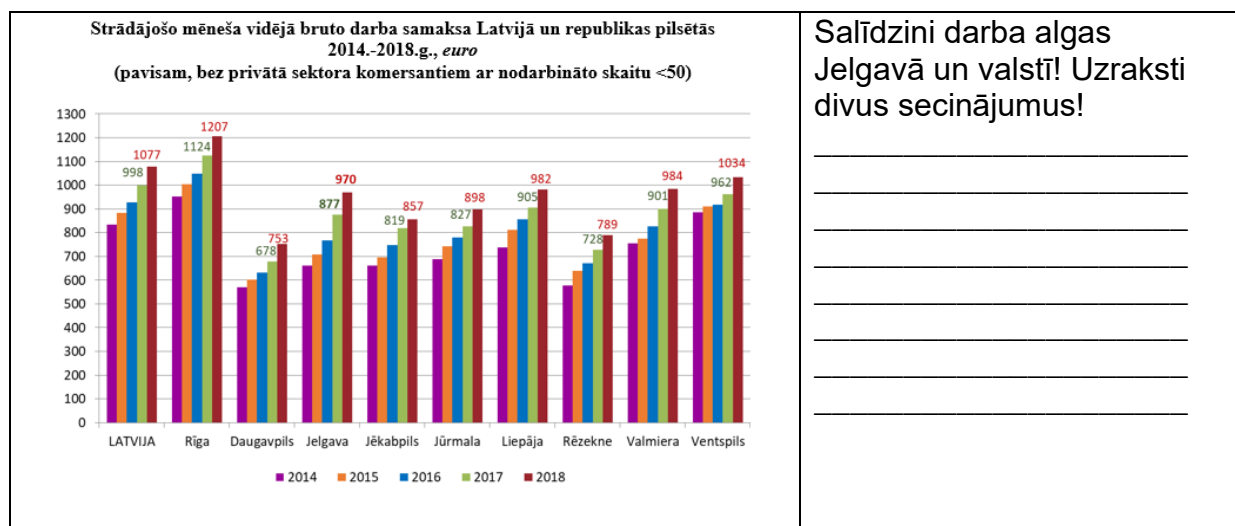
Kas jādara bezdarbniekam, lai iekārtotos darbā cikliskā bezdarba situācijā? **Jāgaida, kad beigsies krīze. Jāklūst par pašnodarbināto. Jāuzsāk sava uzņēmējdarbība.**

5. Uzraksti savu viedokli par tālāk minētajiem stereotipiem! Savas domas pamato! (6 punkti)

Apgalvojums	Piekrītu/nepiekrītu. Skaidrojums
Frizieri vienmēr pelna mazāk par juristiem.	Dažādi skaidrojumi. Nē. Algu nosaka vēl citi apstākļi. Frizieris, kura kvalifikācija ir augsta, kurš piedalījies starptautiskajos konkursos, strādā prestižā frizētavā un sniedz pakalpojumus ļoti populāriem cilvēkiem, var par saviem pakalpojumiem prasīt daudz vairāk nekā kādas mazpilsētas vai nelielas iestādes jurists.
Visi datorspeciālisti pelna daudz.	Dažādi skaidrojumi.
Tikai iegūstot augstāko izglītību, var daudz nopelnīt.	Dažādi skaidrojumi.

6. Skolotājs sagatavo uzdevumu (maksimāli 4 punkti) par sava novada darba tirgu, bezdarba līmeni, iespējām atrast vietu darba tirgū. Skolotājs var dot arī statistiskos datus par novadu. (4 punkti)

Bezdarba līmenis Jelgavā _____.
Salīdzinājumā ar vidējo bezdarba līmeni valstī tas ir _____
(augstāks, zemāks).

Vērtēšana										
Balles	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Punkti	1– 5	5,5– 9	9,5– 13,5	14– 17	17,5– 20,5	20–24	24,5– 27,5	28– 31	31,5– 33	33,5– 35

Pārbaudes darba "Darbs kā ražošanas resurss un darba tirgu ietekmējošie faktori" vērtēšanas kritēriji

Uzdevums	Kritēriji	Punkti
1.	Par katru pareizu atbildi testā – 1 punkts.	6
2.	Par katru pareizi ierakstītu terminu – 1 punkts.	5
3.	Par katru pareizu ierakstu shēmā – 1 punkts.	7
4.	Par katru pareizi ierakstītu bezdarba formu – 1 punkts.	7
5.	Par katru daļēju skaidrojumu bez pamatojuma – 1 punkts. Par katru pamatojumu – 1 punkts. Par katru apgalvojumu var saņemt 2 punktus.	6
6.	Sagatavo skolotājs par sava novada darba tirgu.	4
Kopā		35

Skolotājs var mainīt esošos uzdevumus, izmantot **papildu uzdevumus**.

1.uzdevums. (10 punktu) Izlasi tekstu un, izmantojot doto informāciju un savas zināšanas, uzraksti par vienu no diviem jautājumiem apmēram 10 teikumus garu analīzi!

Bezdarba līmenis 2. ceturksnī Latvijā bija 6,4%. 2019. gada 2. ceturksnī bezdarba līmenis Latvijā bija 6,4%, liecina Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) Darbaspēka apsekojuma rezultāti. Salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni bezdarba līmenis ir samazinājies par 0,5 procentu punktiem, bet gada laikā – par 1,3 procentu punktiem.

Ilgstošie bezdarbnieki

2019. gada 2. ceturksnī par 1,3 procentu punktiem samazinājies ilgstošo bezdarbnieku (to, kas nevar atrast darbu ilgāk par gadu) īpatsvars bezdarbnieku skaitā. Gada laikā tas samazinājies no 41,3% līdz 40,0%. Savukārt ilgstošo bezdarbnieku skaits saruka par 6,8 tūkstošiem, un 2. ceturksnī tas bija 24,3 tūkstoši.

Jauniešu bezdarbs

2019. gada 2. ceturksnī jauniešu bezdarba līmenis bija 15,1%, kas ir par 3,9 procentu punktiem augstāks nekā pirms gada un par 1,6 procentu punktiem augstāks nekā iepriekšējā ceturksnī. Gada laikā jauniešu bezdarbnieku skaits ir palielinājies par 1,1 tūkstošiem. 2. ceturksnī 33,2% no visiem jauniešiem bija ekonomiski aktīvi, t.i., bija nodarbināti vai aktīvi meklēja darbu (bezdarbnieki), bet 66,8% jauniešu bija ekonomiski neaktīvi – pārsvarā vēl mācījās un darbu nemeklēja. Apsekojuma rezultāti liecina, ka gan gada laikā, gan salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni ekonomiski neaktīvo jauniešu skaits un īpatsvars ir palielinājies, jo daļa audzēkņu un studentu neturpina strādāt vai aktīvi meklēt darbu.

Ekonomiski neaktīvie iedzīvotāji

2019. gada 2. ceturksnī 31,0% jeb 433,5 tūkstoši iedzīvotāju vecumā no 15 līdz 74 gadiem bija ekonomiski neaktīvi, t.i., nebija nodarbināti un aktīvi nemeklēja darbu. Salīdzinājumā ar 2019. gada 1. ceturksni ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju skaits ir palielinājies par 0,6 tūkstošiem jeb 0,1%, bet gada laikā – par 5,5 tūkstošiem jeb 1,3%.

Avots: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/socialie-procesi/nodarbinatiba/meklet-tema/2589-bezdarbs-2019-gada-2-ceturksni>.

1. Raksturo valdības uzdevumus bezdarba mazināšanā! (10 punktu)
vai
2. Raksturo iedzīvotāju uzdevumus bezdarba mazināšanā! (10 punktu)

Iespējamās atbildes; var būt arī citi atbilstoši atbilžu varianti.

1. Valdības uzdevumi

Valstī eksistē vairākas programmas bezdarba izraisīto problēmu mazināšanai. Tās ietver: programmu, kas veicina bezdarbnieku mobilitāti starp Latvijas reģioniem; programmu (ilgstošu) bezdarbnieku motivācijai un rehabilitācijai; programmu ar mērķi novērst vecāku darba ņēmēju bezdarbu, palielinot viņu prasmes; un ES kontekstā – Jauniešu garantiju, proti, vairākas programmas, kas domātas jauniešiem bezdarbniekiem. Valdībai jākoncentrējas uz šo programmu izpildi.

Valdība var attīstīt tādus projektus kā jaunu ceļu būve un jaunu slimnīcu celtniecība, kā arī uzsākt nozīmīgus infrastruktūras attīstības projektus, kas var kļūt par platformu jaunu darbvieta radīšanai tautsaimniecībā. Tādējādi palielinās darbaspēka pieprasījums, un darbu var iegūt jaunieši, jauniešu bezdarba līmenim samazinoties un kļūstot mazākam par 15,1%. Arī piedāvājot mācības profesionālajās programmās, var samazināt ilgstošo bezdarbnieku līmeni aptuveni par 10%.

Nodokļu samazināšana var palielināt patērētāju pirkjspēju. Tādējādi palielināsies pieprasījums pēc precēm un pakalpojumiem, un tas palielinās pieprasījumu pēc jauniem darbiniekiem.

Valdībai jāveic nepieciešamie pasākumi, lai palielinātu kopējo produktivitāti un samazinātu bezdarbu.

2. Valsts iedzīvotāju uzdevumi

Iedzīvotājiem ir nepieciešams paaugstināt savu izglītības līmeni un celt savu profesionālo kvalifikāciju. Tas būtiski samazinās bezdarba līmeni. Iedzīvotājiem ir jāplāno savs budžets un jāveic atbilstošas korekcijas, piemēram, samazinot izdevumus un veidojot uzkrājumus, lai nepieciešamības gadījumā varētu paši sākt nodarboties ar ražošanu un kļūt par pašnodarbinātajiem. Iedzīvotāji var mudināt arī citus ģimenes locekļus meklēt darbu, lai viņi arī varētu segt savus izdevumus vai iesaistīties ģimenes komercdarbībā. Studenti no mācībām brīvajā laikā var strādāt nepilnas slodzes darbu, un vecvecāki pensionāri arī var atgriezties darbā. Tas samazinātu ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju skaitu.